

CURTEA DOMNEASCĂ DE LA ARGHEȘ

C O M I T E T U L D E S T A T
PENTRU CONSTRUCȚII, ARHITECTURĂ
ȘI SISTEMATIZARE
DIRECȚIA MONUMENTELOR ISTORICE

Prezentarea artistică: arh. Laurențiu Vasilescu

Coperta I: Biserica Sfântul Nicolae Domnesc

Coperta IV: Contrafort și detaliu de parament

Front Cover: St. Nicholas' Princely Church

Back Cover: Buttress and detail of the façade

На обложке I: Церковь святого Николая

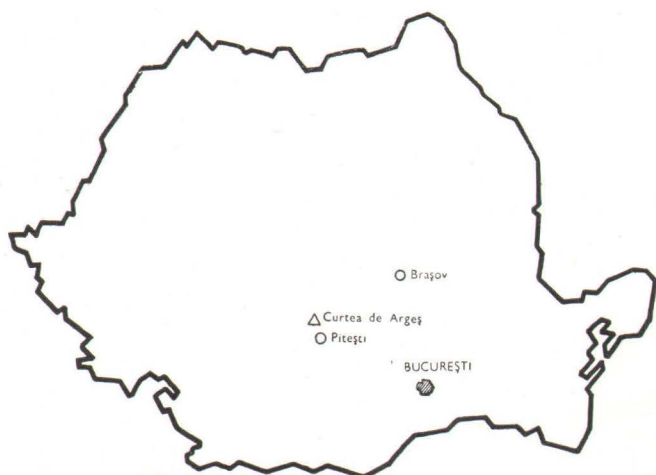
На обложке IV: Контрфорс и деталь лицевой стены

Couverture I: L'église Saint-Nicolas-la-Princièrè

Couverture IV: Contrefort et détail de parement

Titelbild: Die Nikolauskirche

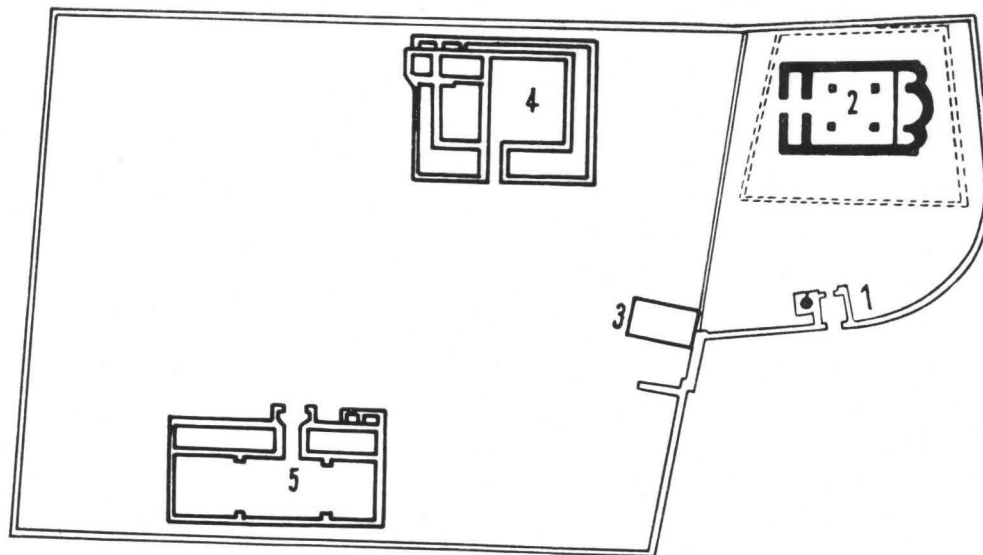
IV. Umschlagseite: Teilaufnahme der Außenmauer und ein Strebe-
pfeiler

Redactor responsabil: Grigore Pătrașcu
Tehnoredactor: Adina Țuculescu

Fotografiile: Combinatul poligrafic Casa Școlii — secția artă
fotografică

Plan de situație :	Plan	План местоположения	Plan	Lageplan
1. Turnul-clopotniță	1. Bell-tower	1. Башня-колокольня	1. Tour-clocher	1. Glockenturm
2. Biserica Sf. Nicolae Domnesc	2. St. Nicholas' Princely Church	2. Церковь св. Николая	2. Eglise Saint-Nicolas-la-Princière	2. Kirche Sf. Nicolae Domnesc
3. Casa de gardă	3. The guard-house	3. Караульное помещение	3. Demeure du gardien	3. Verwaltungsgebäude
4. Temeliile Casei Domnești	4. Foundations of the princely house	4. Фундамент княжеского дома	4. Fondations de la Cour Princière	4. Grundmauern des Fürstenhauses
5. Temeliile Palatului Domnesc	5. Foundations of the princely palace	5. Фундамент княжеского дворца	5. Fondations du Palais Princier	5. Grundmauern des Schlosses

Curtea Domnească de la Argeș, prima reședință cunoscută a voievozilor români, este de bună seamă una din cele mai alese comori artistice și istorice ale poporului nostru. Ea închide între zidurile sale istoria celor peste șase sute de ani scurși de la înălțarea ei.

Ansamblul se compune din ruinele a două case, ale fostului turn de intrare și ale zidului ce închidea incinta, iar înspre est, imediat lângă zidul de împrejmuire, se află biserica, cel mai vechi monument feudal păstrat în Țara Românească.

Distrusă în urma bătăliilor purtate de Basarab, în anul 1330, Curtea Domnească este refăcută după aceea. În aceeași perioadă începe și zidirea bisericii — piesa cea mai valoroasă a ansamblului — pe locul, probabil, al fostei capele a Curții. Nu se cunoaște data exactă a începerii construirii. O inscripție zgîriată în mortarul dintre cărămizile zidului nordic al naosului ne spune că în anul 1352 a murit la Cîmpulung — unde-și mutase temporar reședința — «marele Basarab». Deci la acea dată biserica nu era încă pictată, dar lucrările de zidărie erau destul de avansate.

Prin concepția sa, monumentul se leagă de arhitectura bizantină. Încăperea principală, naosul, are planul în formă de cruce înscrisă într-un pătrat, formă care se evidențiază în spațiu prin înălțarea celor patru brațe egale ale crucii de deasupra acoperișului general al clădirii. La intersecția brațelor crucii, deci pe centrul naosului, se ridică turla, singurul accent pe înălțime al edificiului.

În interior, biserica a fost împodobită în secolul al XIV-lea cu fresce de o deosebită valoare artistică, executate de meșteri iscusiți, formați la una din școlile de tradiție bizantină.

1. Vedere aeriană a ansamblului Curții Domnești de la Argeș
2. Biserica văzută de pe zidurile fostei case din partea de sud-vest a incintei
3. Curtea Domnească de la Argeș. În stînga, biserica; în centru, o casă din secolul al XIX-lea, amenajată ca muzeu, și alături, în dreapta, ruinele fostului turn de intrare

1. Bird's-eye view of the Argeș Princely Court
2. The church as seen from the ruins of one of the houses of the Court in the south-western part of the precinct
3. The Argeș Princely Court. On the left: the church; in the centre: a 19th century house, now a museum; on the right: the ruins of the former entrance tower

1. Общий вид Княжеского двора в Арджеше
2. Вид на церковь со стен бывшего жилого здания на юго-западной стороне крепостной ограды
3. Княжеский двор в Арджеше. Слева — церковь; в центре — здание, построенное в XIX веке, в котором оборудован музей, а рядом, справа, — остатки входной башни

1

2

1. Vue aérienne de l'ensemble de la Cour Princière d'Argeș
2. L'église vue du haut des murs de l'ancienne maison de la partie sud-ouest de l'enceinte
3. La Cour Princière d'Argeș. A gauche, l'église; au centre, une maison du XIXe siècle aménagée en musée et à côté, à droite, les ruines de l'ancienne tour d'entrée

1. Luftbild der Anlage des Fürstenhofes in Argeș
2. Die Kirche, von den Mauerresten des an der Südwestseite der Umfassungsmauer gelegenen Hauses gesehen
3. Der Fürstenhof in Argeș: links die Kirche; in der Mitte ein in ein Museum umgewandeltes Haus aus dem 19. Jh. und rechts daneben die Grundmauern des ehemaligen Torturms

Fațadele sînt simple, fără decorație, lăsînd să se citească clar volumul construcției; această sobrietate scoate și mai mult în evidență frumoasele proporții ale edificiului. Alternanța dintre cele două materiale: piatra brută și cărămida, la care se adaugă mortarul folosit la zidărie, dau clădirii un colorit plăcut.

Ancadramentele ferestrelor, frumos sculptate în piatră, au fost făcute cu ocazia reparațiilor executate pe la jumătatea secolului al XVIII-lea de către boierii Bucșenești. Deși cu aproape patru secole mai noi, ele se integrează perfect în aspectul general al monumentului.

În cadrul aceluiași lucrări de la mijlocul secolului al XVIII-lea s-au făcut și unele reparații și completări ale picturii interioare. Și de această dată lucrările au fost executate de un meșter iscusit, renumitul Radu zugravul.

La începutul secolului al XX-lea, biserica a fost supusă unor ample lucrări de consolidare, reclamate de starea gravă de degradare în care ajunsese. Cu această ocazie monumentul a fost restaurat, îndepărtîndu-se unele elemente ce-i fuseseră adăugate prin două intervenții din secolul XIX și anume: cele două turle de tablă de peste pronaos și pridvorul închis alipit pe fațada de vest. Tot atunci s-a curățat în bună parte și pictura suprapusă, la începutul secolului trecut, peste cea originală.

În anul 1920, după terminarea restaurării, s-au întreprins o serie de cercetări arheologice mai dezvoltate la biserică și mai restrînse în restul incintei.

În biserică, aceste cercetări au condus la descoperirea mormintelor unora dintre primii noștri voievozi și ale membrilor familiilor lor. Multe dintre ele au avut un bogat și foarte prețios inventar: monede, bijuterii, veșminte etc. S-au găsit podoabe de un rafinat gust artistic, ce arată stadiul de civilizație din acea epocă a feudalilor români.

Săpăturile făcute în incintă nu au epuizat cercetările. În stadiul în care au fost încheiate, ele au scos la lumină nivelul beciurilor și parte din zidurile parterului a două clădiri civile din secolul al XIV-lea. În dărîmăturile ce le acopereau s-au descoperit fragmente de ancadramente de piatră, sculptate în stilul gotic, precum și resturi de pictură în frescă. Deși de dimensiuni reduse, clădirile erau și ele înnobilate cu elemente decorative, care le făceau demne de splendida biserică din vecinătatea lor.

Strîns legată de începuturile primului stat feudal românesc, Curtea de Argeș reprezintă un monument deosebit de important în istoria artei românești.

Arhitect Florica Dimitriu

4. Biserica. Vedere dinspre sud-vest

5

5. Turnul de intrare în incintă, datînd din secolul al XVIII-lea

6. Façada de vest a bisericii și ruinele zidurilor uneia din casele ansamblului

4. The church viewed from south-west

5. The entrance tower dating from the 18th century

6. The west façade of the church and the ruins of the walls of one of the houses on the premises

4. Церковь. Вид с юго-запада

5. Входная башня, воздвигнутая в XVIII веке

6. Западный фасад церкви и развалины стен одного из строений комплекса

4. L'église vue du sud-ouest

5. La tour d'entrée dans l'enceinte, datant du XVIIIe siècle

6. Façade ouest de l'église et ruines des murs de l'une des maisons de l'ensemble

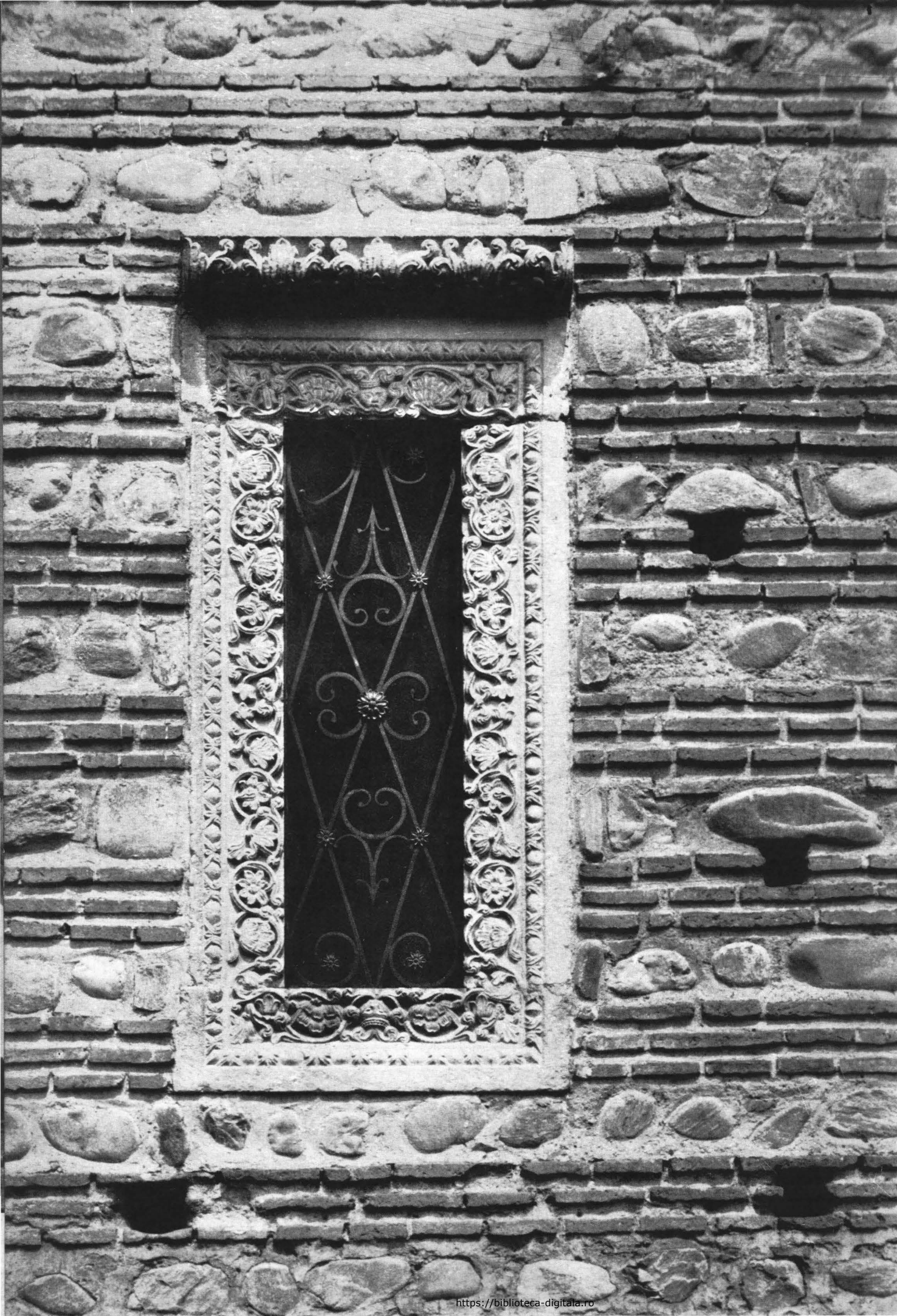
4. Die Kirche. Südwestseite

5. Der Torturm aus dem 18. Jh.

6. Die Westseite der Kirche und die Mauerreste eines der Häuser der Anlage

6

7. Ancadrament de fereastră sculptat în piatră (secolul XVIII)

8. Ruinele zidurilor uneia dintre case. Detaliu

7. Window-frame carved in stone (18th cent.)

8. Ruins of the walls of one of the houses. Detail

7. Скульптурное каменное оконное обрамление (XVIII в.)

8. Развалины стен одного из зданий. Деталь

7. Encadrement de fenêtre en pierre sculptée (XVIIIe siècle)

8. Ruines des murs de la maison. Détail

7. Steinerne Fensterumrahmung (18. Jh.)

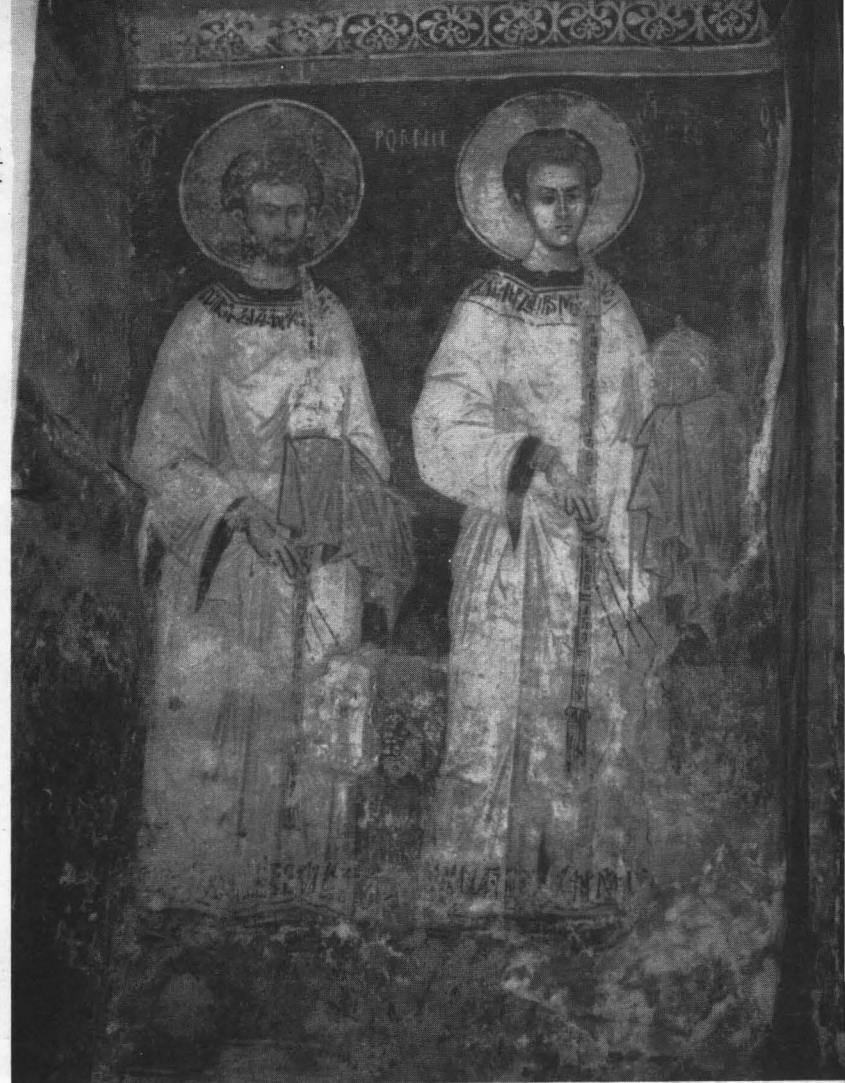
8. Die Mauerreste eines Hauses (Teilaufnahme)

10 ▲

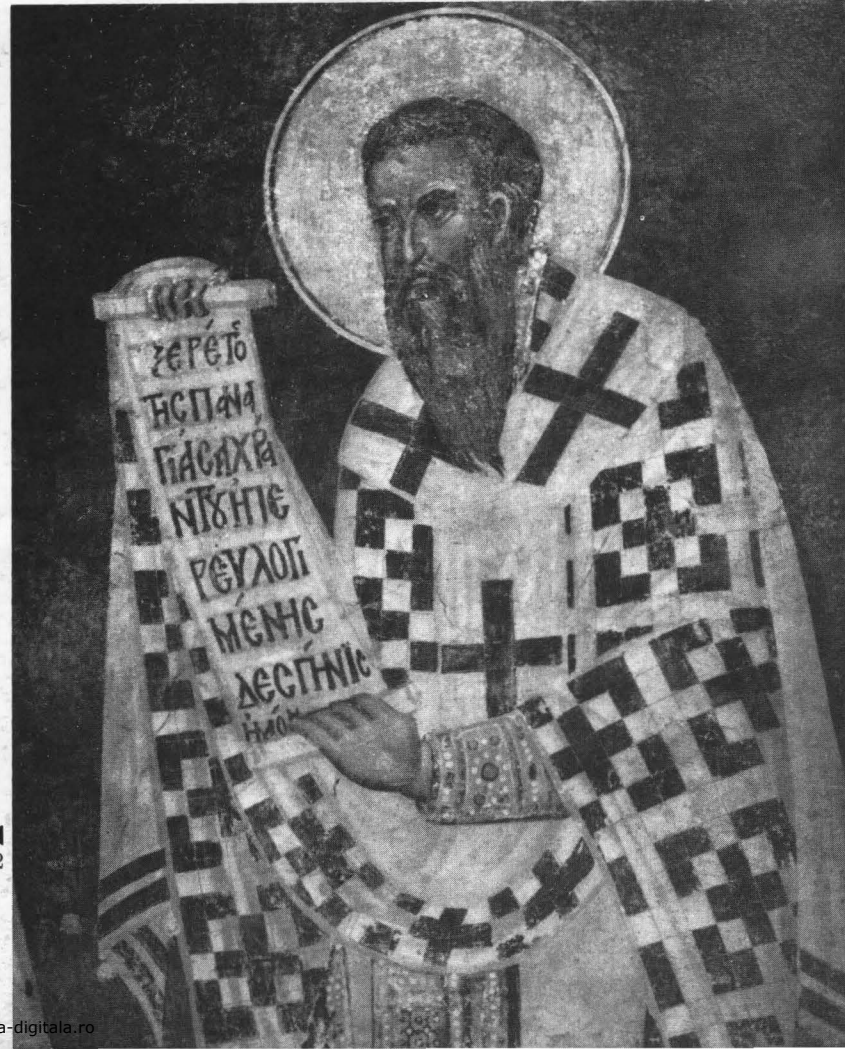

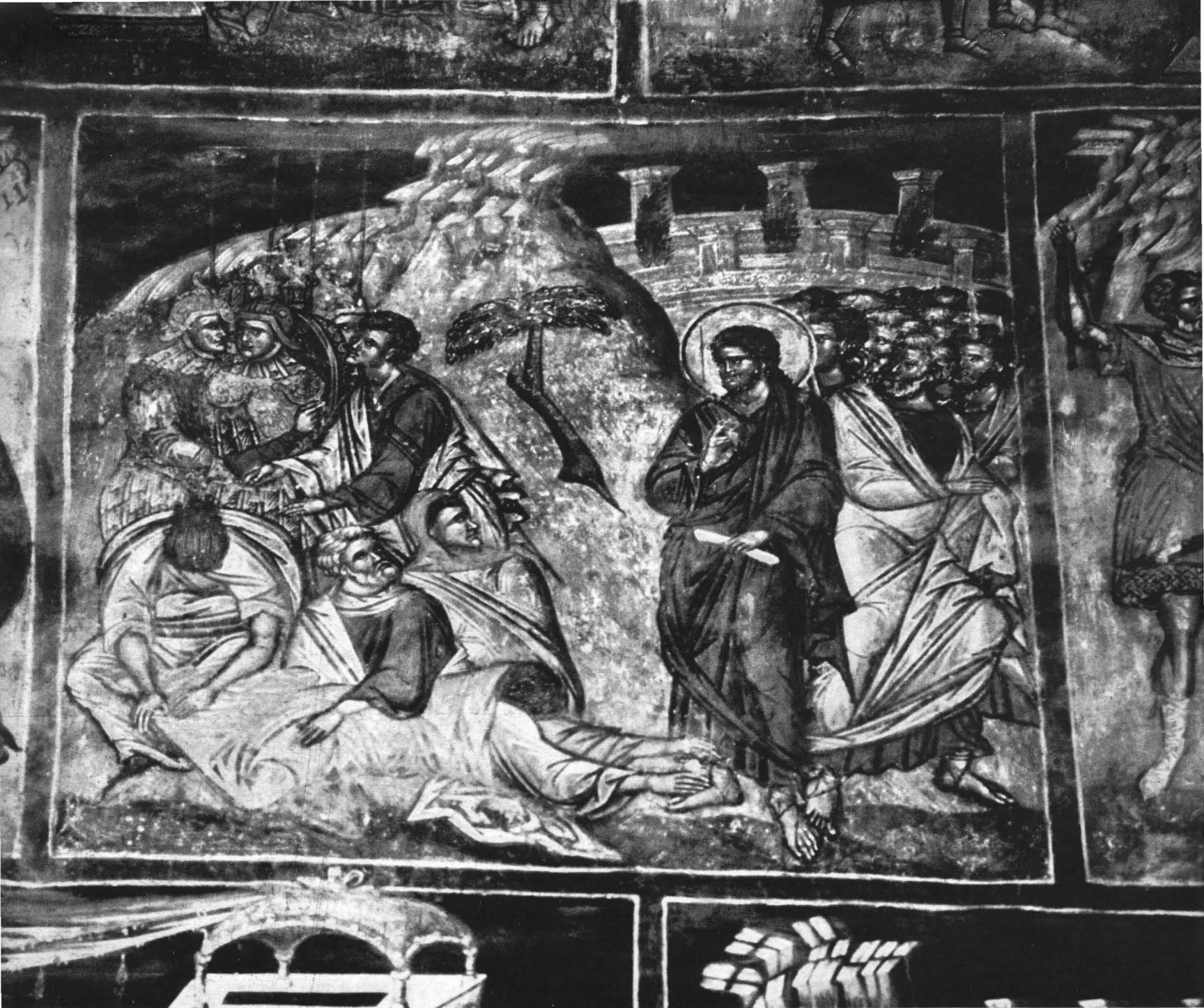
11 ▶

13 ▼

12 ▲

9. Interiorul bisericii. Naosul, colțul de sud-est	9. The interior of the church. South-east corner of the nave	9. Внутренний вид церкви. Неф, юго-восточный угол	9. Intérieur de l'église. Angle sud-est du naos	9. Das Kircheninnere: Südostecke des Naos
10, 11, 13. Altarul. Fresce datînd din secolul al XIV-lea	10, 11, 13. Frescoes dating from the 14th century in the sanctuary	10, 11, 13. Алтарь, фрески XIV века	10, 11, 13. Sanctuaire. Fresques du XIV ^e siècle	10, 11, 13. Altarraum. Wandgemälde aus dem 14. Jh.
12. Peretele vestic al naosului cu fresca Adormirea Maicii Domnului. Detaliu (secolul XIV)	12. The west nave wall with the 14th century fresco <i>Falling Asleep of the Virgin</i> (Detail)	12. Западная стена нефа с фреской. <i>Успение</i> . Деталь (XIV в.)	12. Paroi ouest du naos, avec la fresque de la <i>Dormition de la Vierge</i> (XIV ^e siècle). Détail	12. Westwand des Naos mit der Freske „ <i>Tod der Muttergottes</i> “ (Detail, 14. Jh.)

The Argeş Princely Court is the first-known residence of the Romanian ruling princes. Its history, over six hundred years old, blends with the beginnings of the first Romanian feudal state.

Today, all we can see are the ruins of two houses, of the entrance tower and of the precinct wall; but east of the latter still stands the St. Nicholas' Princely Church, the earliest feudal monument in Wallachia that has come down to us.

Following the wars waged by the Romanian prince Basarab, the Princely Court was destroyed in 1330 and subsequently restored. The erection of the church began about the same time on what appears most likely to have been the site of the former Court chapel. The accurate date when construction began is not known, but judging from the inscription on the mortar between two brick rows on the north wall of the nave, saying that the "great Basarab" died at Cîmpulung in 1352, the church had not been painted yet by then but brick work must have been fairly advanced.

This is a monument in the Byzantine manner both by its structure, the cross-shaped plan inscribed in a square, and by the pattern of the façades. The latter are plain, unadorned, and they enhance the volume of the structure. The shape of the church is also marked by the four even arms forming a cross and rising above the roof of the church. The alternating rows of unpolished stone and face brick which appear on the façade lend the structure harmony and proportion. The fine window frames carved in stone date from the 18th century when the church was repaired and partly repainted by the well-known master Radu. At the beginning of the 20th cent. the church was restored and consolidated, and the alterations made by the two restorations in the 19th cent. were removed.

16

17

14, 15, 16, 18. Altarul. Fresce din secolul al XIV-lea

17. Portretul ctitorului Basarab. Tabloul votiv. Detaliu (secolul XIV)

14, 15, 16, 18. 14th century frescoes in the sanctuary

17. The portrait of Basarab, the founder of the church. 14th century votive painting. Detail

14, 15, 16, 18. Алтарь. Фрески XIV века

17. Портрет основателя церкви Басараба. Деталь (XIV в.)

14, 15, 16, 18. Sanctuaire. Fresques du XIVe siècle

17. Portrait du fondateur Basarab. Tableau votif (XIVe siècle). Détail

14, 15, 16, 18. Altarraum. Fresken aus dem 14. Jh.

18 17. Bildnis des Stifters Basarab. Votivbild (Detail, 14. Jh.)

Archaeological research undertaken on the site after the restoration in 1920 led to rewarding results. The graves of some of the earliest Romanian princes and of their families were discovered in the church together with highly sophisticated ornaments and jewels testifying to the advanced stage civilisation had reached in this country in the feudal period.

Closely linked to the beginnings of the first Romanian feudal state, the Princely Court of Argeş is one of the most valuable monuments in the history of Romanian arts.

Княжеский двор в Арджеше является первой известной резиденцией румынских господарей. История этого памятника, насчитывающая 600 с лишним лет, тесно переплетается с историей образования первого румынского феодального государства.

В настоящее время указанный комплекс состоит из развалин двух зданий, входной башни и крепостной стены; вблизи них, к востоку, находится церковь святого Николая — самый древний памятник средневековой архитектуры в Румынии.

Разрушенный в 1330 году во время войн румынского господаря Басараба, Княжеский двор был восстановлен позднее, когда началась постройка церкви, вероятно на месте, где находилась дворцовая часовня. Точная дата начала работ не известна. Но на основании надписи, сохранившейся на строительном растворе между двумя рядами кирпичей северной стены церковного нефа, в которой указывается, что в 1352 году в Кымпулунге скончался «великий Басараб», можно заключить, что в то время церковь еще не была расписана, но значительная часть каменных работ была уже выполнена.

Церковь построена в византийском стиле. Об этом говорят как план ее — крестообразный контур, вписанный в квадрат, так и архитектурное оформление фасадов. Простые, без украшений, эти последние подчеркивают объем здания, которое имеет также крестообразную форму благодаря возвышающимся над его главной крышей четырем равным, образующим крест составным частям. Чередование бутового камня и кирпича, не покрытых штукатуркой, придает зданию приятный и соответствующий всему его облику цвет и также подчеркивает удачный выбор его размеров. Красивые каменные скульптурные обрамления окон были выполнены в XVIII веке, во время ремонта церкви. Тогда же известный умелец Раду-маляр заново частично расписал ее внутренние стены.

В начале XX века памятник был укреплен и реставрирован, все добавленные в XIX веке элементы были удалены.

В 1920 году по окончании реставрационных работ здесь были проведены археологические исследования, давшие весьма интересные результаты. В церкви были обнаружены гробницы первых румынских господарей и членов их семей. При этом были найдены художественно изготовленные украшения, подтверждающие высокий уровень цивилизации румынских феодалов того времени.

Тесно связанный с образованием первого румынского феодального государства, Княжеский двор в Арджеше является ценным памятником истории румынского искусства.

La Cour Princière d'Argeş est la première résidence connue des voïvodes roumains. Vieille de plus de six cents ans, son histoire remonte aux débuts du premier Etat féodal roumain.

L'ensemble comprend aujourd'hui les ruines de deux maisons, de la tour d'entrée et du mur d'enceinte, ainsi que, vers l'est, l'église Saint-Nicolas-la-Princière — le plus ancien monument féodal de Valachie qui se soit conservé.

Détruite en l'an 1330, à la suite des combats soutenus par le voïvode roumain Basarab, la Cour Princière fut refaite après ces événements. La construction de l'église fut commencée pendant la même période, probablement sur l'emplacement de l'ancienne chapelle de la Cour. La date précise du début des travaux n'est pas connue, mais d'après l'inscription conservée sur le mortier séparant deux rangées de briques du mur nord du naos et qui mentionne que «le grand Basarab» est mort en 1352 à Cimpulung, il ressort qu'à cette date l'église n'était pas encore peinte, cependant que le gros œuvre en était assez avancé.

Le monument est de type byzantin, tant en ce qui concerne la conception de sa structure, avec son plan en forme de croix grecque inscrite dans un carré, qu'en ce qui concerne sa plastique extérieure. Simples et dépourvues de tout décor, les façades révèlent clairement le volume de la construction, qui exprime cette même forme de croix dans l'espace par l'élévation de ses quatre branches égales au-dessus de la toiture de l'édifice. L'alternance de la pierre brute et de la brique — matériaux dont sont construits les murs et qui en constituent le parement — donnent à l'édifice un coloris des plus agréables et des plus adéquats, qui souligne les proportions harmonieuses du monument. Les encadrements de fenêtres, en pierre artistement sculptée, datent du XVIIIe siècle, époque à laquelle l'église fut réparée et en partie repeinte par le peintre renommé Radu.

Au début du XXe siècle l'église fut consolidée et restaurée; tous les éléments ajoutés lors des deux interventions du siècle précédent furent supprimés.

Des résultats des plus importants furent obtenus, en 1920, grâce aux recherches archéologiques effectuées après l'achèvement de la restauration. Les tombes de quelques-uns des premiers voïvodes roumains et des membres de leurs familles furent mises au jour dans l'église, ainsi que des parures d'un goût artistique raffiné, attestant le stade de civilisation élevé que connaissaient à cette époque les féodaux roumains.

Etroitement liée aux débuts du premier Etat féodal, la Cour Princière d'Argeş est un monument particulièrement important pour l'histoire de l'art roumain.

Der Fürstenhof in Argeş ist die erste bekannte Residenz der rumänischen Fürsten. Er ist über sechs Jahrhunderte alt und seine Geschichte ist eng mit den Anfängen des ersten rumänischen Feudalstaates verknüpft.

Die Anlage umfaßt heute die Ruinen zweier Häuser, des Torturms und der Umfassungsmauer; an der Ostseite erhebt sich die Kirche Sfintul Nicolae Domnesc (Nikolaus-Kirche) — das älteste in der Walachei erhaltene feudale Baudenkmal.

Im Jahre 1330, während der vom rumänischen Fürsten Basarab geführten Kämpfe zerstört, wurde der Fürstenhof hernach wieder aufgebaut. In dieser Zeit begann auch der Bau der Kirche, vermutlich an der Stelle der ehemaligen Hofkapelle. Der genaue Zeitpunkt des Baubeginns ist nicht bekannt. Eine Inschrift, die sich im Naos auf dem Mörtel zwischen zwei Ziegelreihen der Nordwand erhalten hat, gibt jedoch an, daß im Jahre 1352 in Cimpulung „der große Basarab“ verschied; daraus geht hervor, daß die Kirche in jenem Jahr noch nicht ausgemalt war, daß jedoch die Maurerarbeiten beträchtlich fortgeschritten waren.

Der Sakralbau weist byzantinischen Typus auf, sowohl was Grundriß und Aufbau (Kreuzkuppelkirche) als auch Fassadengestaltung betrifft. Die Außenwände sind einfach und schmucklos und lassen die einzelnen Bauelemente erkennen; die Dachkonstruktion folgt den gleichschenkligen Armen des griechischen Kreuzes, das den Grundriß des Kernbaus der Kirche bildet. Der Wechsel von Bruchstein und Backstein — den Baustoffen, aus denen das Gebäude errichtet ist und die an den Fassaden nicht verputzt wurden — verleiht dem Bau ein ansprechendes Farbenspiel, das dessen schöne Verhältnisse voll zur Wirkung bringt. Die fein gemeißelten steinernen Fensterumrahmungen stammen aus dem 18. Jahrhundert. Damals wurde die Kirche restauriert und zum Teil von dem bekannten Zographen Radu neu ausgemalt.

Zu Beginn des 20. Jahrhunderts wurden Konsolidierungs- und Wiederherstellungsarbeiten durchgeführt, wobei alle Zubauten entfernt wurden, die im Laufe der im 19. Jahrhundert zweimal vorgenommenen Restaurierungen hinzugekommen waren.

Im Jahre 1920 wurden hier nach Beendigung der Wiederherstellungsarbeiten archäologische Forschungen unternommen, die bedeutende Ergebnisse brachten. In der Kirche wurden die Grabstätten der ersten rumänischen Fürsten und ihrer Familienmitglieder entdeckt. Bei dieser Gelegenheit fand man auch Schmuck, der von feinem Kunstgeschmack zeugt und den Kulturstand der rumänischen Feudalherren jener Zeit erkennen läßt.

Mit den Anfängen des ersten Feudalstaates eng verbunden, stellt der Fürstenhof in Argeş ein besonders wichtiges Baudenkmal in der rumänischen Kunstgeschichte dar.

40 lei

